

Лічильники газу: встановлення, повірка та заміна

Що таке лічильник газу, які вони бувають, як і навіщо їх встановлюють

Закон України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» визначає лічильник газу як засіб виміральної техніки, який використовується для вимірювання, запам'ятовування та відображення об'єму газу, що проходить через нього. Визначення за допомогою лічильника газу обсягу споживання природного газу, на підставі якого проводяться взаєморозрахунки між споживачами природного газу та суб'єктами господарювання, що здійснюють постачання природного газу, відповідно до згаданого Закону і є комерційним обліком природного газу. За умов комерційного обліку кожен споживач розраховується саме за той об'єм природного газу, який був спожитий ним у розрахунковому періоді (місяці). Цим розрахунки за газ за показаннями лічильника відрізняються від розрахунків за встановленими нормами споживання газу, коли фактичне споживання газу конкретним споживачем у даному періоді може бути меншим від встановленої норми, а може перевищувати встановлену норму.

Відповідно до згаданого Закону обов'язок з встановлення лічильників побутовим споживачам (населенню), які досі не мали лічильників і розраховувалися за встановленими нормами споживання, покладений на суб'єкти господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території - Операторів газорозподільних систем. У межах міста Харків таким Оператором є Харківська міська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України».

Звісно, споживач, який не має лічильника газу і не бажає чекати, поки до нього дійде черга на встановлення лічильника Оператором ГРМ, або якщо багатоквартирний будинок, в якому він мешкає, обладнаний загальнобудинковим вузлом обліку газу, може ініціювати встановлення лічильника за свої власні кошти.

На Операторів газорозподільних систем також покладені обов'язки з проведення періодичної повірки, а за необхідності і ремонту або заміни лічильників газу, встановлених у побутових споживачів (населення), при чому незалежно від права власності на ці лічильники.

Лічильники газу бувають різних типів і типорозмірів. Типорозмір лічильника - це показник, який характеризує максимальну пропускну спроможність лічильника, яка виражається в кубічних мерах на годину (куб. м/год.)

Для обліку спожитого газу у побутових споживачів (населення) відповідно до світової практики використовуються мембранні лічильники. Це лічильники об'ємного типу, тобто такі, що вимірюють об'єм газу безпосередньо, а не через вимірювання швидкості руху газу, або інших показників, як це роблять швидкісні лічильники - ультразвукові, турбінні, тощо. Для обліку газу у населення найчастіше використовуються мембранні лічильники типорозмірів від G1,6 (максимальна витрата газу до 2,5 куб. м/год.) до G4 (максимальна витрата газу до 6 куб. м/год.)

Типорозмір лічильника обирається залежно від встановленого газоспоживаючого обладнання таким чином, щоб діапазон вимірювання лічильника перекривав діапазон можливих витрат встановленого обладнання. Порядок визначення типорозміру лічильника встановлений Кодексом газорозподільних систем.

Лічильник газу у побутового споживача за ініціативою і за кошти Оператора ГРМ або споживача може бути обладнаний засобом дистанційної передачі даних до Оператора ГРМ.

Встановлення лічильника газу побутовому споживачу:

Для встановлення лічильника за власною ініціативою споживачу слід звернутися до найближчого Центру обслуговування клієнтів Харківської міської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» з заявою, при цьому надати оригінали та копії наступних документів:

- паспорта (посвідчення особи);
- довідки про присвоєння ідентифікаційного податкового номера;
- документів про право власності на будинок (квартиру);
- технічного паспорта на будинок (квартиру),

а далі підписати договір на встановлення побутового лічильника газу і сплатити вартість виконання робіт.

Після встановлення лічильника споживач має підписати:

- акт виконаних робіт;
- акт приймання лічильника газу.

У разі встановлення лічильника за ініціативою Оператора ГРМ безкоштовно для споживача, після встановлення лічильника споживач має підписати акт встановлення лічильника і акт приймання-передачі на зберігання побутового лічильника газу (і засобу дистанційної передачі даних, якщо такий також був встановлений).

У разі відмови в доступі до об'єкта споживача, внаслідок чого Оператор ГРМ не здійснив за власний рахунок встановлення лічильника газу споживачу, який не забезпечений лічильником газу і розраховується за нормами споживання, представниками Оператора ГРМ складається Акт про порушення. Визначення об'єму спожитого природного газу такому споживачу здійснюється за граничними об'ємами споживання природного газу населенням з урахуванням усіх газових приладів і пристроїв, починаючи з дати, наступної після дати недопуску, визначеної в акті про порушення.

Споживач зобов'язаний забезпечити збереження цілісності лічильника газу і засобу дистанційної передачі даних (якщо встановлений) і пломб на них. Відповідно до Кодексу ГРМ споживач несе відповідальність за пошкодження лічильника газу, пломб на ньому, порушення цілісності або пошкодження повірочного тавра, а також за інші дії, які призводять або можуть призвести до викривлення результатів вимірювання.

Повірка лічильника газу:

Для упевненості в достовірності результатів вимірювання об'ємів природного газу лічильники підлягають періодичній повірці, що проводиться протягом всього періоду експлуатації лічильника через встановлений проміжок часу (міжповірочний інтервал). Для побутових мембранних лічильників газу встановлений міжповірочний інтервал 8 років.

Відповідно до Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» на Операторів газорозподільних систем покладений обов'язок з проведення за власний рахунок періодичної повірки, а за необхідності і ремонту або заміни лічильників газу, встановлених у побутових споживачів (населення), незалежно від права власності на ці лічильники. Таким

чином, всі роботи, починаючи з демонтажу лічильника з встановленням лічильника з обмінного фонду і закінчуючи зняттям обмінного лічильника і встановленням повіреного лічильника, виконуються Харківською міською філією ТОВ «Газорозподільні мережі України» безкоштовно для споживачів. Зауважуємо, що власне повірку лічильників проводить атестований персонал державних підприємств, акредитованих на право проведення повірки лічильників газу

У разі визнання лічильника за результатами повірки непридатним до застосування, Оператор ГРМ має за власний рахунок провести його ремонт, а у разі недоцільності ремонту лічильника - встановити споживачу інший лічильник, який залишиться у власності Оператора ГРМ, незалежно від права власності на забракований лічильник.

Перед демонтажем лічильника для проведення повірки проводиться його обстеження, під час якого перевіряються:

- відповідність маркування лічильника (номер газового лічильника, завод-виробник, рік випуску) обліковим даним Оператора ГРМ;
- зовнішній вигляд лічильника, відсутність на ньому механічних пошкоджень;
- наявність, цілісність та відповідність номерів пломб на приєднувальних патрубках, відліковому механізмі, корпусі лічильника, тощо;
- працездатність лічильника.

Якщо порушень не виявлено, після зняття лічильника на повірку представники газорозподільної компанії складають і разом зі споживачем підписують «Акт про демонтаж лічильника газу для проведення періодичної повірки».

У разі виявлення будь-яких порушень, складається акт про виявлені порушення і подальші дії проводяться відповідно до Кодексу ГРМ. Демонтований лічильник в присутності споживача, або його представника (особи, яка допустила представників Оператора ГРМ до лічильника газу), укладається в пакет і опломбовується одноразовою пломбою Оператора ГРМ для доставки до місця проведення експертизи лічильника. Номер пломби разом з іншими даними щодо лічильника вказується в Протоколі про направлення лічильника для проведення експертизи, який підписують представники Оператора ГРМ і споживач або його представник.

Якщо термін повірки закінчився, а лічильник газу лишився не повіреним з вини споживача (споживач не допустив до свого приміщення, де розташований лічильник газу, для його демонтажу або монтажу, що зафіксовано актом відповідно до Кодексу ГРМ), нарахування за спожитий природний газ такому споживачу проводиться за граничними нормами споживання природного газу населенням з урахуванням усіх газових приладів і пристроїв за період з дня останнього контрольного зняття показань лічильника до дня забезпечення вільного доступу представникам Оператора ГРМ для монтажу/демонтажу лічильника газу.

Позачергова та експертна повірка лічильника:

Відповідно до Кодексу ГРМ, якщо під час перевірки комерційного ВОГ (за умови відсутності ознак несанкціонованого втручання) між сторонами виникає сумнів щодо результатів вимірювання об'єму природного газу та/або метрологічних характеристик комерційного ВОГ чи його складових, за домовленістю сторін або за ініціативою однієї зі сторін – Оператора ГРМ чи споживача може бути ініційована їх позачергова чи експертна повірка.

У цьому випадку після зняття ЗВТ в присутності сторін ЗВТ пакується в пакет з поліетилену чи з іншого цупкого матеріалу (або в транспортну тару, що передбачена заводом-виробником та зазначена в паспорті на ЗВТ), який опломбовується пломбою Оператора ГРМ з унікальним номером та за бажанням пломбою споживача. При цьому представник Оператора ГРМ складає протокол щодо направлення ЗВТ на позачергову чи експертну повірку (по одному екземпляру для кожної сторони), який мають підписати обидві сторони.

Позачергова або експертна повірка проводиться відповідно до Порядку проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, та оформлення її результатів, затвердженого Наказом Міністерства економічного розвитку України.

Якщо за результатами повірки лічильника не буде підтверджено факт його невідповідності нормативним документам з метрології, всі витрати, пов'язані з позачерговою або експертною повіркою лічильника покладаються на сторону, яка є ініціатором її проведення.

Якщо за результатами повірки лічильника буде підтверджено факт його невідповідності нормативним документам з метрології, всі витрати, пов'язані з позачерговою або експертною повіркою лічильника покладаються на власника лічильника.

Експертиза лічильника:

Відповідно до Кодексу ГРМ, під час перевірки (обстеження) або при контрольному огляді вузла обліку (лічильника) за домовленістю сторін або ініціативою Оператора ГРМ чи споживача може бути ініційована експертиза щодо перевірки пошкодження лічильника або пломб чи несанкціонованого втручання в роботу лічильника.

У цьому випадку після зняття лічильника в присутності сторін лічильник пакується в пакет з поліетилену чи з іншого цупкого матеріалу, який опломбовується пломбою Оператора ГРМ з унікальним номером та за бажанням пломбою споживача. При цьому представник Оператора ГРМ складає протокол щодо направлення лічильника на експертизу (по одному екземпляру для кожної сторони), який мають підписати обидві сторони. Під час складання протоколу щодо направлення лічильника та/або пломби на експертизу сторона, яка ініціювала експертизу, визначає, ким буде здійснюватися така експертиза - комісією з проведення експертизи ЗВТ та пломб, яка затверджується наказом Оператора ГРМ, або суб'єктом судово-експертної діяльності, діяльність якого регулюється Законом України «Про судову експертизу».

У разі ініціювання проведення експертизи Оператором ГРМ, у випадку виявлення під час перевірки або контрольного огляду вузла обліку (лічильника) ознак несанкціонованого втручання в роботу або конструкцію лічильника, представник Оператора ГРМ на місці перевірки складає у порядку, визначеному цим Кодексом, акт про порушення встановленої форми. Замість демонтованого для проведення експертизи лічильника Оператор ГРМ має встановити лічильник з власного обмінного фонду.

Лічильник в опломбованому пакеті разом з протоколом і актом про порушення доставляється до місця проведення експертизи стороною (Оператором ГРМ або споживачем), яку визначив ініціатор проведення експертизи.

До складу комісії Оператора ГРМ має входити не менше трьох представників Оператора ГРМ зі складу інженерно-технічного персоналу та юристів. Крім того, Оператор ГРМ офіційним листом має запросити для участі на постійній основі у складі комісії по одному уповноваженому представнику від метрологічної організації та територіального органу

НКРЕКП. У разі відмови метрологічної служби або територіального органу Регулятора в делегуванні свого представника для участі на постійній основі у складі комісії комісія створюється без участі таких представників.

Остаточний склад комісії з проведення експертизи ЗВТ та пломб затверджується наказом Оператора ГРМ.

За вимогою однієї зі сторін в конкретному випадку до проведення експертизи можуть бути додатково залучені представники виробника лічильника чи виробника пломби.

Споживач зобов'язаний бути присутнім під час проведення експертизи. За неможливості бути присутнім під час проведення експертизи споживач може дати письмову згоду у довільній формі на проведення експертизи без його присутності або у присутності уповноваженої ним іншої особи.

У разі неприбуття споживача та/або уповноваженої ним особи на експертизу, проведення експертизи лічильника та/або пломби проводиться без його участі.

Після проведення огляду лічильника, перевірки наявності порушень, зазначених в Акті по порушенню, проводиться позачергова повірка лічильника.

Результати експертизи фіксуються в Акті експертизи. Акт експертизи підписується всіма членами комісії, а також споживачем або його уповноваженою особою. Якщо споживач або його уповноважена особа чи член комісії мають окрему думку з приводу експертизи, вона має бути відображена в акті експертизи.

У разі відмови від підпису будь-кого з членів комісії або споживача чи уповноваженої ним особи в акті експертизи про це робиться відповідний запис.

Акт експертизи реєструється у журналі реєстрації актів експертизи Оператора ГРМ. Журнал повинен бути прошитий і скріплений печаткою (за наявності) Оператора ГРМ.

Більш детальні відомості з цих і інших питань можна знайти в нормативних документах, які згадуються в тексті.